

Täysistunto

Torstai 12.10.2017 klo 15.59—20.22

2.4. Suullinen kysymys Suomen kannasta ydinaseiden kieltosopimukseen (Pekka Haavisto vihr)

Suullinen kysymys SKT 139/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Seuraava kysymys, edustaja Haavisto.

Keskustelu

16.46 Pekka Haavisto vihr: Arvoisa puhemies! Ydinaseet ja ydinaseiden leviäminen uhkaavat kansainvälistä turvallisuutta tänä päivänä ehkä enemmän kuin koskaan, esimerkiksi Iranin ja Pohjois-Korean tilanteet. Tämän vuoden Nobelin rauhanpalkinnon sai ICAN-kampanja, joka kannustaa valtioita toimimaan ydinaseiden kieltämiseksi. Kesällä 122 maata tuki YK:ssa tätä ydinasekieltosopimusta, mutta Suomi äänesti tässä äänestyksessä tyhjää. Nykyään kuitenkin nämä aseriisuntaprosessit lähtevät hyvin usein liikkeelle kansalaisjärjestöjen aloitteista, kuten tämä ICAN-prosessi. Asevarustelun pysäyttämiseen tarvittaisiin kaikki maat, ja on tärkeää, että Suomi olisi tässä rintamassa mukana. Varat, joita käytetään ydinaseohjelmiin, pitäisi käyttää kestävästä kehityksen tukemiseen. Ulkoministeri Soini, miksi Suomi ei tukenut YK:ssa uutta ydinasekieltosopimusta?

16.47 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päätös siitä, että Suomi ei lähde mukaan uutta sopimusta koskeviin neuvotteluihin, tehtiin helmikuussa TP-UTVAn käsittelyssä, ja tästä asiasta on informoitu myös ulkoasiain- ja puolustusvaliokuntaa. Miksi me emme ole mukana tässä joukossa, johtuu siitä, että Suomen lähtökohta on käytännöllinen. Me tuemme tätä tavoitetta, mutta me katsomme, että aidosti ydinaseriisuntaa ja vakautta ja turvallisuutta voidaan edistää, kun ydinasevallat ovat mukana, ja tässä ne eivät ole mukana. Meidän tavoitteemme on siis sama, ydinaseeton maailma, ja Suomi on itse sitoutunut ydinaseettomuuteen. Tästä tämä johtuu.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tähän kysymykseen on mahdollista tehdä nyt lisäkysymyksiä.

16.48 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kohdistanut kysymykseni pääministeri Sipilälle.

Kuuntelin teitä tarkasti Ykkösaamussa 7.10. tilanteessa, jossa ICAN-järjestö oli saanut Nobelin palkinnon, ja siinä pohdiskelitte, että kansainvälinen yhteisö on jakautunut kahden leiriin: on vanha ydinsulkusopimuksen kannattajajoukko, jossa olemme, ja sitten tämä uusi ydinkieltosopimuksen joukko, 122 maata. Peräänkuulutitte avointa keskustelua siitä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2017 vp

mikä ehkä olisi tehokkain tapa Suomelle tukea ydinkieltosopimusta, ydinaseista vapaata maailmaa. Lausunnostanne itse sain sen mielikuvan, että tämä ehkä heijasti hallituksessa asiasta käytyä keskustelua, ehkä myöskin tasavallan presidentin kanssa käytyä keskustelua. Voisiko teidän mielestänne, pääministeri Sipilä, Suomi tarkistaa asiassa kantansa, liittäen YK:ssa niiden 122 maan joukkoon, jotka ovat ajaneet ydinasekieltosopimusta?

16.49 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on tosiaankin tavallaan kaksi leiriä: ydinasekieltosopimuksen takana olevat maat ja sitten, kuten Suomi, ydinsulkusopimuksen takana olevat. Lähtökohtamme on ollut siinä se, että sitä kautta Suomi on sitoutunut ydinaseettomuuteen ja sitä kautta Suomi on katsonut parhaiten vaikuttavansa siihen, että pystymme vaikuttamaan aseistariisuntaan.

Tuossa Ykkösaamussa sitten pohdiskelin jatkoksi sitä, että kyllähän eduskunnan valiokunnilla esimerkiksi pitää olla hyvä käsitys ja tieto siitä, mihin tämä Suomen pitkäaikainen linja perustuu ja onko sille edelleenkin olemassa perusteet. Itse olen sitä mieltä, että tämä nykyinen positiomme on järkevä. Mutta esimerkiksi asianomaisissa valiokunnissa minusta kannattaisi käydä keskustelu, jossa vielä virkamiehet ja asiantuntijat tulevat [Puhemies koputtaa] kertomaan, mikä tämä perusta tälle päätökselle on.

16.50 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ydinsulkusopimuksen ja ydinaseiden täysikieltosopimuksen välillä ei ole mitään ristiriitaa. Kaikki 122 tämän ydinkieltosopimuksen puolesta äänestänyttä valtiota ovat mukana ydinsulkusopimuksessa.

Taustana on se, että ydinsulkusopimuksen toista osaa elikkä ydinaseriisuntaa, joka oli se edellytys siihen, että muut maat sitoutuivat olemaan hankkimatta ydinaseita, ei ole viime vuosina viety lainkaan eteenpäin vaan päinvastoin ydinasevallat modernisoivat ja lisäävät ydinaseitaan. Tämän uuden sopimuksen tarkoituksena on lisätä paineita ydinasevalloille toteuttaa se, mihinkä he ovat jo kertaalleen sitoutuneet.

Ja kysyn: minkälaisia keskusteluja käytiin Ruotsin kanssa ennen kuin kumpikin maa sitten teki omat ratkaisunsa? Minusta tämä on myös ristiriidassa sen kanssa, että meidän tulee Ruotsin kanssa kaikissa turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä käydä ensin yhteiset keskustelut ennen kuin teemme ratkaisuja.

16.51 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tekee ratkaisunsa itse — on tehnyt aina ja tulee tekemään turvallisuuspoliittiset ratkaisunsa itse. [Välihuutoja vasemmalta] Suomi on itsenäinen maa, joka tekee ratkaisunsa itse. Mutta luonnollisesti olen tästäkin asiasta käynyt Margot Wallströmin, Ruotsin ulkoministerin, kanssa keskusteluja, puolustusministeri on käynyt keskusteluja Peter Hultqvistin kanssa. Kyllä näistä asioista keskustellaan. Mutta niin kuin sanoin tuossa ensimmäisessä vastauksessa, meidän tavoitteemme on ydinaseeton maailma. Meidän polkumme siihen on tältä osin ollut erilainen. Tämä on ollut johdonmukainen linja. Tämä on hallituksen linja, mutta tämä on myös tuotu eduskuntaan, niin kuin pitää tuodakin, sekä puolustusvaliokuntaan että ulkoasiainvaliokuntaan, ja minulle sopii vallan hyvin, että sitä käsitellään vielä — itse asiassa tänään ulkoasiainvaliokunnassa puhuttiinkin, että kun ensi viikolla tavataan, tästä voidaan käydä lisää keskusteluja.

16.52 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomihan kannattaa ydinaseriisuntaa, ja olemme nähneet oikeaksi väyläksi tämän lähes 190 maan alle-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2017 vp

kirjoittaman ydinsulkusopimuksen. Suomen äänestyskäyttäytyminen oli eduskunnan ulkoasiainvaliokunnassa osana vuotuista asevalvontaraporttia, ja en muista, että ulkoasiainvaliokunnassa asiasta olisi keväällä syntynyt äänestystä. Kysyn ministeri Soinilta: kun katsotte nyt Pohjois-Korean tilannetta, niin ovatko nämä ydinsulkusopimuksen keskeiset maat vai nämä 122 maata enemmän pyrkineet vaikuttamaan Pohjois-Korean kriisin ratkaisemiseen?

16.53 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja kuvaili tämän asian aivan kuten se on. Pohjois-Korean tilanne on äärimmäisen vakava, ja totta kai heihin täytyy yrittää vaikuttaa myös ja etupäässä neuvotteluteitse, dialogia hakemalla. Ja tietysti tässä ovat aika lailla avainasemassa olleet YK:n turvaneuvoston pysyvät jäsenet, jotka kaikki ovat ydinasevaltoja. Tämän takia myöskin on tärkeää, että nimenomaan nämä maat luovat painetta ja ovat tekemässä siihen suuntaan ratkaisuja, että Pohjois-Korea saataisiin luopumaan näistä hankkeistaan.

Sitten tässä on vielä toinen asia, joka on tällä hetkellä erittäin ajankohtainen: Iranin sopimus Yhdysvaltain kanssa. Ja nyt me jännityksellä odotamme, tekeekö presidentti Trump sellaisen päätöksen, että hän lähtee vetäytymään tästä sopimuksesta. Se olisi huono päätös.

Kysymyksen käsittely päättyi.